

สาธารณภัย

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ให้ความหมายของ สาธารณภัยไว้ว่า หมายถึง ภัยหรืออันตราย ที่ทำให้เกิดความสูญเสียทั้งชีวิต ทรัพย์สินและสิ่งอื่น ๆ อย่างรุนแรง ประกอบด้วยลักษณะดังนี้

๑. ภัยที่เกิดขึ้นกับคนหมู่มาก
๒. อาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาหรือทุกสถานที่อย่างกะทันหันหรือค่อย ๆ เกิดขึ้น
๓. เป็นอันตรายต่อชีวิตและร่างกายของประชาชน
๔. เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือรัฐ
๕. เกิดความต้องการในสิ่งจำเป็นพื้นฐานอย่างรีบด่วนสำหรับผู้ประสบภัย

สาธารณภัย แบ่งตามลักษณะการเกิดหรือสาเหตุได้เป็น ๒ ประเภท คือ สาธารณภัย ธรรมชาติ และสาธารณภัยจากมนุษย์ ได้แก่

๑ สาธารณภัยธรรมชาติ (Natural Disaster) เป็นสาธารณภัยที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ มักเกิดขึ้นตามฤดูกาลเป็นส่วนใหญ่ แต่บางครั้งอาจเกิดขึ้นโดยกะทันหัน ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย จิตใจ ทรัพย์สินและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ซึ่งได้แก่

๑) อุทกภัย เป็นภัยอันเกิดจากภาวะน้ำท่วมจากพายุ ฝนตกหนัก พายุหมุน การทำลายป่า การทรุดตัวของดิน ลักษณะอาจเป็นน้ำท่วมเฉียบพลันหรือแบบค่อยเป็นค่อยไป

๒) วาตภัย คือภัยที่เกิดจากแรงลมและพายุ สามารถแบ่งลักษณะของวาตภัยได้ตาม ความเร็วลม สถานที่ที่เกิดวาตภัย เช่น พายุฟ้าคะนอง พายุดีเปรสชัน พายุโซนร้อน พายุไต้ฝุ่น

๓) อัคคีภัย คือภัยที่เกิดจากเพลิงไหม้ เป็นภัยที่ก่อให้เกิดความสูญเสียทั้งชีวิต และ ทรัพย์สิน มีแนวโน้มในการเกิดขึ้นบ่อยและสร้างความสูญเสียมากขึ้นทุกปี

๔) อากาศหนาวผิดปกติ เช่น ในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ซึ่งมีภูมิประเทศเป็นที่ราบสูง ประกอบกับได้รับอิทธิพลจากลมมรสุม ที่พัดพาความหนาวเย็นจากจีน เข้าสู่พื้นที่ ดังกล่าว ทำให้ประชาชนที่อยู่บริเวณหุบเขา และเชิงเขาได้รับความหนาวเย็น ซึ่งพบว่าในบางปีของฤดูหนาวจะมี อุณหภูมิต่ำมาก

๕) ภัยแล้ง เป็นภัยที่ทำให้เกิดความอดอยาก ขาดแคลน เนื่องจากการขาดน้ำ ในประเทศไทย มักเกิดจากขาดฝน ความแห้งแล้งของพื้นที่ก่อให้เกิดผลเสียในการผลิตผลทางการเกษตร

๖) แผ่นดินถล่ม ในประเทศไทยมักพบแผ่นดินถล่มเกิดขึ้นเนื่องจากมีฝนตกหนักมาก เกิดจากดินบริเวณภูเขาอุ้มน้ำไว้จนเกิดการอิ่มตัว และไม่สามารถอุ้มน้ำไว้ได้อีกจึงพังทลายลงมา ซึ่งส่วนมากจะเกิด พร้อมกับอุทกภัย

๗) การระบาดของโรค เช่น อหิวาตกโรค โรคฉี่หนู

๘) ภัยจากฝูงสัตว์และแมลง

๒ สาธารณภัยจากมนุษย์ เป็นสาธารณภัยที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ โดยอาจเกิดจาก สิ่งประดิษฐ์ของมนุษย์ ที่ประดิษฐ์เพื่อความสะดวกสบาย หรือเพื่อประหัตประหารกัน เช่น

๑) ภัยจากการจราจร ได้แก่ ทางอากาศ ทางบก ทางน้ำ ทางราง

๒) ภัยจากการประกอบอาชีพ ทั้งภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม เช่น อุบัติเหตุจากการใช้เครื่องมือเครื่องจักร อุบัติเหตุจากความร้อน อุบัติเหตุจากการตกจากที่สูง อุบัติเหตุจากความไม่เป็นระเบียบ เป็นต้น

๓) ภัยจากความไม่สงบของประเทศ เช่น การจลาจล การปฏิวัติ การก่อวินาศกรรม การก่อการร้าย สงคราม ซึ่งผลที่ทำให้เกิดสาธารณภัยจากสงคราม จะรุนแรงหรือไม่ขึ้น อยู่กับผลร้ายของอาวุธที่นำมาประหัตประหารกัน เช่น นิวเคลียร์ เชื้อโรค หรือสารเคมี เป็นต้น

๔) ภัยจากไฟฟ้า อัคคีภัย ทำให้เกิดการบาดเจ็บ สูญเสียชีวิตจากแผลไหม้ ความร้อน ควันไฟ การขาดอากาศ

๕) ภัยจากวัตถุอันตราย ได้แก่ ภัยจากวัตถุอันตรายที่ใช้ใน อุตสาหกรรม การเกษตร สาธารณสุข อุปโภคและบริโภค

๖) ภัยจากความเจริญทางเทคโนโลยี ความเจริญก้าวหน้าดังกล่าว จะมีความเสี่ยงสูงมากขึ้น เมื่อเกิดสาธารณภัย เช่น เมื่อเกิดไฟไหม้ของอาคารสูง ระบบการเคลื่อนย้ายย่อมช้า และมีความยุ่งยากซับซ้อนกว่า อาคารปกติ รวมทั้งเกิดพิษจากสารเคมีที่ใช้กับเฟอร์นิเจอร์ของอาคาร หรือแม้กระทั่งเครื่องใช้ประจำสำนักงาน เช่น คอมพิวเตอร์ น้ำยาลบคำผิด ฯลฯ การมีมาตรการความปลอดภัยที่ดี ก็อาจจะเป็นความเสี่ยงเมื่อเกิดสาธารณภัย เช่น ประตูที่ใช้ระบบเปิดปิดอัตโนมัติ หรือลิฟท์ที่ขัดข้อง

สรุปได้ว่า สาธารณภัย หมายถึง ภัยหรืออันตรายที่เกิดขึ้นกับคนหมู่มาก ในทุกเวลาหรือทุกสถานที่ อาจเกิดขึ้นอย่างกะทันหันหรือค่อย ๆ เกิดขึ้นก็ได้ มีทั้งภัยที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และเกิดขึ้นจากมนุษย์ เมื่อเกิดขึ้นแล้วทำให้เกิดความสูญเสียทั้งชีวิต ทรัพย์สิน และสิ่งอื่น ๆ อย่างรุนแรง เกิดความต้องการในสิ่งจำเป็นพื้นฐาน อย่างรีบด่วนสำหรับผู้ประสบภัย

วิธีป้องกันอุบัติเหตุในบ้านเรือน

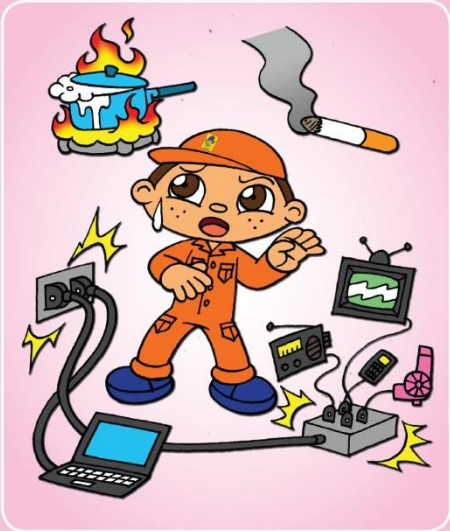
อุบัติเหตุในบ้านเรือน

บ้านเรือนเป็นที่ที่เกิดอุบัติเหตุได้บ่อย แต่ได้รับความสนใจน้อยเพราะมักไม่รุนแรง ส่วนใหญ่เกิดขึ้นแก่เด็กก่อนวัยเรียน หรือคนชราที่อยู่บ้านเป็นประจำ สาเหตุที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุในบ้านเรือนมี 2 ประการ คือ

1. ความบกพร่องของสิ่งก่อสร้าง หรือเครื่องใช้ภายในบ้าน เช่น เด็กพลัดตกจากที่สูง ตกบันได รับประทานสารพิษที่เก็บไว้ไม่ดี เพลิงไหม้จากกระแสไฟฟ้ารั่วและ จากการหุงต้มอาหาร บาดแผลจากเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ

2. ความบกพร่องของผู้ประสบเหตุ เช่น เด็กเล็กๆ ขาดการดูแลเอาใจใส่จากผู้ใหญ่ หรือคนชราที่สายตาหรือ ประสาทหูไม่ดี มักประสบอุบัติเหตุในบ้านได้บ่อยๆ

อุบัติเหตุในบ้านเรือนที่ควรระวังเป็นพิเศษคือ เพลิงไหม้จากการหุงต้ม จากบุหรี่ และจากกระแสไฟฟ้า เช่น สายไฟฟ้าเก่า เสียบปลั๊กไฟฟ้าหลายอันที่หัวไฟฟ้าเตยวกัน

การเสริมสร้างสวัสดิกันภัยในบ้าน

- พื้นบ้านสะอาด ไม่เลอะส้นหรือวางของเกะกะ
- เครื่องเรือน ควรมีการตรวจ ซ่อมแซม ให้อยู่ในสภาพที่ต่ออยู่เสมอ

- สวิตช์ สายไฟ ต้องเรียบร้อยไม่ชำรุด การเดินสายลักษณะไม่เป็นระเบียบเป็นเหตุให้ไฟฟ้าช็อตและเกิดไฟไหม้ได้
- เครื่องใช้ไฟฟ้า ควรปลดปลั๊กออกหลังการใช้งานเสร็จแล้วทุกครั้ง

- การใช้อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ เช่น มีด กรรไกร เข็มหมุด มีดโกน ควรเก็บไว้ในที่ปลอดภัยพ้นอันตราย

- ควรเก็บของให้เป็นหมวดหมู่อย่างเป็นระเบียบ เพื่อสะดวกในการหยิบใช้
- เมื่อหยิบของไปใช้แล้ว ควรเก็บที่เดิม และควรมีการตรวจสอบสิ่งของที่เก็บอันตรายต่างๆ เช่น ยาฆ่าแมลง สารมีพิษของมีคม เพราะอาจหยิบไปใช้อย่างผิดๆ

เพื่อความปลอดภยในบ้านเรือน

- ควรมีที่เขี่ยบุหรี่ เป็นภาชนะที่ไม่ติดไฟ เวลาทิ้งบุหรี่ ต้องแน่ใจว่าดับสนิทแล้ว
- ไม่สูบบุหรี่ในบ้านและบนเตียงนอน
- ไฟฟ้าแสงสว่างควรมีให้เพียงพอ อย่าใช้ไม้ขีดหรือจุดเทียนส่องจะเป็นสาเหตุของไฟไหม้

- ห้องน้ำเป็นสถานที่ที่ลื่นหกล้มได้ง่ายที่สุด เพราะเมื่อเปียกน้ำแล้วจะทำให้พื้นลื่นมาก ซึ่งคนสูงอายุมักลื่นล้มในห้องน้ำเป็นเหตุให้เกิดการหรือเสียชีวิตได้ ดังนั้นพื้นห้องน้ำควรปูพื้นด้วยกระเบื้องกันลื่น
- ไม่ควรทิ้งเด็กเล็กๆ ไว้ในห้องน้ำตามลำพังถึงแม้จะมีน้ำในอ่างเพียงเล็กน้อย ก็อาจเกิดอุบัติเหตุได้

- บริเวณบันไดทางเดินขึ้นลง ไม่มีของวางเกะกะ และต้องมีแสงสว่างเพียงพอ

- ผ้าเช็ดเท้า หรือพรมเช็ดเท้าที่ปูหน้าห้องหรือเชิงบันไดต้องเรียบร้อยไม่ลื่น หรือขาดเป็นรู ซึ่งจะนำไปสู่หกล้มได้

- บริเวณรอบบ้าน สนามหญ้า อย่าปล่อยให้รกสูง เพราะจะเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์มีพิษ ซึ่งเป็นอันตรายควรมีแสงสว่างอย่างเพียงพอ

- ทางระบายน้ำต้องมี การระบายน้ำได้ไม่เป็นแหล่งน้ำขัง เพราะจะเป็นสถานที่เพาะพันธุ์ยุงลาย

ฝ่ายผลิตสื่อทัศนูปกรณ์และสิ่งพิมพ์ กองเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย โทร. 0-2637-3458-61 โทรสาร 0-2243-2200 www.disaster.go.th สายด่วนกริภัย 1784